

Kader
Toets Nieuwe Opleiding
- Vlaanderen 2015-2021

28 mei 2015

Inhoud

1	Opzet	5
2	Beoordelingskader	6
3	Beoordelingsschaal en beslisregel	7
4	Samenstelling van de visitatiecommissie	8
5	Beoordelingsproces	9
	5.1 Aanvraag	9
	5.2 Informatiedossier	9
	5.3 Locatiebezoek	10
	5.4 Beoordelingsprocedure binnen de visitatiecommissie	10
	5.5 Adviesrapport	10
6	NVAO-besluitvorming	11
	6.1 Een oordeel “voldoende”	11
	6.2 Een oordeel “onvoldoende”	11
7	Documentatie bij de aanvraag	12
	7.1 Basisgegevens over de opleiding	12
	7.2 Het informatiedossier	13

1 Opzet

Een nieuwe opleiding kan worden erkend als er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De beoordeling van deze decretaal vastgelegde generieke kwaliteitswaarborgen sluit aan bij drie vragen:

1. Wat beoogt de opleiding ?
2. Hoe wil de opleiding dit realiseren ?
3. Hoe zal de opleiding evalueren of de beoogde leerresultaten bereikt zijn ?

Deze vragen zijn in overeenstemming met de generieke kwaliteitswaarborgen vertaald in drie standaarden. Over deze standaarden geeft een visitatiecommissie een gemotiveerd oordeel: onvoldoende of voldoende. Hierbij wordt expliciet verwezen naar de onderliggende criteria. Deze criteria zijn in de toelichting van de standaarden in het vet gedrukt. Ten slotte geeft de commissie een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel.

Hoewel de generieke kwaliteitswaarborgen voor alle nieuwe opleidingen dezelfde zijn, kan het karakter van de toetsing van de vooropgestelde opleiding variëren. Deze variatie is afhankelijk van de graad van nieuwheid in de betrokken instelling en in het Vlaams hoger onderwijs en afhankelijk van de mate waarin de opleiding reeds wordt aangeboden.

De geregistreerde instellingen zijn niet onderworpen aan een instellingsreview. Daarom wordt voor de beoordeling van de opleidingen die zij willen aanbieden nog een vierde vraag gesteld over de opzet en de organisatie van de interne kwaliteitszorg.

2 Beoordelingskader

Generieke kwaliteitswaarborg: beoogd eindniveau

Standaard 1: *Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.*

Criteria: De **beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten** passen voor niveau en oriëntatie (bachelor of master; professioneel of academisch gericht) binnen het Vlaamse kwalificatieraamwerk en, indien beschikbaar, relevante domeinspecifieke leerresultaten. Ze sluiten aan bij de **actuele eisen** die **in internationaal perspectief** vanuit het **beroepenveld en het vakgebied** worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Oordeel: De visitatiecommissie geeft een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

Generieke kwaliteitswaarborg: onderwijsleeromgeving

Standaard 2: *De onderwijsleeromgeving maakt het voor de studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.*

Criteria: De **inhoud en de vormgeving van het programma**, met inbegrip van de opleidingsspecifieke **onderwijs- en leervormen**, het **in te zetten personeel** en de **voorzieningen** zullen de toegelaten studenten in staat stellen de beoogde leerresultaten te bereiken. Programma, personeel en voorzieningen zullen een voor studenten **samenhangende onderwijsleeromgeving** vormen. De voorziene investeringen zijn toereikend om de opleiding tot stand te brengen en het volledig opleidingstraject te kunnen aanbieden.

Oordeel: De visitatiecommissie geeft een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

Generieke kwaliteitswaarborg: te realiseren eindniveau

Standaard 3: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.*

Criteria: De opleiding formuleert een **beleid ten aanzien van beoordelen, toetsen en examineren** waaruit blijkt hoe zij ervoor zorgt dat de **evaluatie valide, betrouwbaar en transparant is** en hoe uit de beoordeling, de toetsing en de examinering van de studenten het **gerealiseerd niveau** zal blijken (of reeds blijkt).¹ De beoogde **evaluatievormen zijn congruent met de verschillende leervormen**.

Oordeel: De visitatiecommissie geeft een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

¹

Bij een opleiding die door de instelling reeds wordt georganiseerd, zal het gerealiseerd niveau meegenomen worden in de beoordeling door de visitatiecommissie. Het gaat met name over de resultaten van de toetsing en de examinering, de mate van inzetbaarheid van de afgestudeerden op de arbeidsmarkt of doorstroom naar een vervolgopleiding

De vierde generieke kwaliteitswaarborg is enkel van toepassing op opleidingen uit geregistreerde instellingen. Deze zijn niet onderworpen aan een instellingsreview.

Generieke kwaliteitswaarborg: opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg

Standaard 4: *De opzet en de organisatie van de interne kwaliteitszorg is gericht op een systematische verbetering van de opleiding waar de relevante stakeholders bij betrokken worden.*

Criteria: De opleiding zal **periodiek geëvalueerd** worden, mede aan de hand van **toetsbare streefdoelen**. De uitkomsten van deze evaluatie zullen de basis vormen voor **aantoonbare verbetermaatregelen** die bijdragen tot de realisatie van de streefdoelen. Bij de interne kwaliteitszorg zullen **medewerkers, studenten, alumni en het afnemend (beroepen)veld** van de opleiding actief betrokken worden.²

Oordeel: De visitatiecommissie geeft een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

3 Beoordelingsschaal en beslisregel

Beoordelingsschaal

Voor elk van bovenstaande standaarden geeft de commissie een oordeel “voldoende” of “onvoldoende”. Dit gebeurt aan de hand van de onderliggende criteria, wordt verifieerbaar onderbouwd in het visitatierapport en sluit aan bij de hierna volgende voorwaarden. Het begrip basiskwaliteit speelt daarbij een essentiële rol.

Basiskwaliteit betekent dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs.

Voldoende

De opleiding voldoet voor deze standaard aan de basiskwaliteit want zij vertoont een acceptabel niveau over de hele breedte van de onderliggende criteria.

Onvoldoende

De generieke kwaliteitswaarborg is onvoldoende aanwezig.

Beslisregel voor het eindoordeel

Een oordeel “voldoende” of “onvoldoende” voor het eindoordeel sluit aan bij de hierna volgende voorwaarden.

Voldoende

Het eindoordeel over een opleiding is “voldoende” indien alle standaarden als “voldoende” wordt beoordeeld.

² Bij een opleiding die door de instelling reeds wordt georganiseerd, zullen reeds uitgevoerde evaluaties meegenomen worden in de beoordeling door de visitatiecommissie.

Onvoldoende

Het eindoordeel over een opleiding is “onvoldoende” indien een of meerdere standaarden als “onvoldoende” worden beoordeeld.

4 Samenstelling van de visitatiecommissie

De visitatiecommissie moet gezaghebbend, onafhankelijk en deskundig zijn om een zinvolle discussie tussen “peers” en andere deskundigen met de opleiding mogelijk te maken. De NVAO stelt de visitatiecommissie samen die de toets nieuwe opleiding uitvoert en benoemt deze commissie. De te beoordelen opleiding heeft het recht beargumenteerd bezwaren aan te dragen tegen de samenstelling van de visitatiecommissie.

De visitatiecommissie voldoet aan de volgende eisen:

- 1) de visitatiecommissie bestaat uit maximaal vier leden, waaronder een student;
- 2) de visitatiecommissie beschikt in haar geheel over de volgende deskundigheden:
 - a. *Vakdeskundigheid* richt zich op de ontwikkelingen in het vakgebied. Een vakdeskundige verzorgt of heeft zelf onderwijs verzorgd in een zelfde of verwante opleiding met dezelfde oriëntatie en draagt bij aan de ontwikkeling van de beroepspraktijk, de discipline of het vakgebied;
 - b. *Internationale deskundigheid* is in de visitatiecommissie vertegenwoordigd als de commissie in staat is om een inhoudelijke vergelijking te maken met verwante buitenlandse opleidingen van dezelfde oriëntatie en niveau en, voor zover van toepassing, als de visitatiecommissie inzicht heeft in de eisen die de internationale beroepspraktijk stelt aan de afgestudeerden. Deze laatste vorm van internationale deskundigheid is belangrijk voor opleidingen met een civiel effect en is verplicht aanwezig bij opleidingen die voorbereiden op een internationaal werkveld;
 - c. *Werkvelddeskundigheid* is onmisbaar in opleidingen met een professionele oriëntatie. De werkvelddeskundige beschikt over een goed overzicht van de eisen die het beroepenveld stelt aan de afgestudeerden, bijvoorbeeld door betrokkenheid bij koepelorganisaties of een leidinggevende positie bij een grote of kenmerkende werkgever;
 - d. *Onderwijsdeskundigheid* refereert aan recente ervaring met geven of ontwikkelen van onderwijs op het relevante opleidingsniveau en aan deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijs(vormen);
 - e. *Van studentgebonden deskundigheid* is sprake tot één jaar na het afstuderen (bachelor of master) op het moment waarop de visitatiecommissie wordt ingesteld door de NVAO. De NVAO beschikt over een pool van door haar getrainde studenten.
 - f. *Visitatie- of auditdeskundigheid* is bij voorkeur gerelateerd aan het hoger onderwijs.

In de visitatiecommissie moet een combinatie van deze deskundigheden vertegenwoordigd zijn.

De visitatiecommissie wordt bijgestaan door een procescoördinator van de NVAO en eventueel een externe secretaris. Beiden zijn in elk geval geen lid van de visitatiecommissie.

3) de visitatiecommissie is onafhankelijk:

De commissieleden, de secretaris en de procescoördinator hebben ten minste vijf jaren geen banden gehad met de instelling die de opleiding aanbiedt. Allen verklaren voorafgaand aan het bezoek geen relaties of banden met de betrokken instelling te onderhouden die een onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding positief of negatief zou kunnen beïnvloeden.

Alle commissieleden, de secretaris en de procescoördinator ondertekenen een deontologische code. Deze deontologische code wordt gepubliceerd op de website van de NVAO.

5 Beoordelingsproces

De eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beoordelingsproces ligt bij de NVAO.

5.1 Aanvraag

De instelling dient een aanvraag voor toetsing van de nieuwe opleiding in bij de NVAO.

Deze aanvraag omvat de onder hoofdstuk 6 genoemde documentatie.

Aanvragen uitgaande van ambtshalve geregistreerde instellingen omvatten tevens een positief oordeel over de macrodoelmatigheid van de Commissie Hoger Onderwijs of de Vlaamse regering. De aanvraag wordt in deze gevallen ingediend binnen een termijn van vijftien dagen na ontvangst van het genoemde oordeel of nadat de termijn is verstreken waarbinnen de Vlaamse regering een oordeel moet uitspreken.

5.2 Informatiedossier

De opleiding presenteert ten behoeve van de beoordeling door de visitatiecommissie een informatiedossier over de opleiding. Het informatiedossier is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is. Het volgt de standaarden en onderliggende criteria uit het beoordelingskader.

Het kader voor de toets nieuwe opleiding biedt de ruimte voor de opleiding om haar eigenheid te benadrukken. In het informatiedossier kan de opleiding deze ruimte benutten. Het informatiedossier nodigt alle betrokkenen en “peers” uit om een gesprek aan te gaan over visie, beleid, inhoud, organisatie en resultaten van de opleiding. Het moet dan ook een document zijn waarin beoogde docenten en, eventueel reeds aanwezige, studenten de opleiding herkennen.

In het informatiedossier en bij de visitatie wordt overlap met andere beoordelingen (zoals de instellingsreview) vermeden. Voorop staat “fitness for purpose”: indien het nodig is te refereren aan instellings- of facultair beleid, gaat het louter om beleid voor de betrokken opleiding. Randvoorwaardelijke zaken, zoals de opzet van de kwaliteitszorg of het personeelsbeleid van de instelling behoren hier niet toe. Zij zijn onderwerp van de instellingsreview.

Voor de geregistreerde instellingen – die geen instellingsreview ondergaan – geldt dat zij het opzet van het kwaliteitszorgstelsel (standaard 4) en het personeelsbeleid (als onderdeel van standaard 2) wel uitwerken.

De omvang van het informatiedossier bedraagt maximaal 25 pagina's. Het gaat bovendien om maximum 10 000 woorden, inclusief de inleiding en exclusief de verplichte bijlagen.

5.3 Locatiebezoek

De visitatiecommissie voert een locatiebezoek uit om het informatiedossier te verifiëren en te toetsen. Dit bezoek duurt maximaal één etmaal.

Voorafgaand aan het locatiebezoek bestuderen de commissieleden het informatiedossier. De commissieleden vormen op die basis een voorlopig oordeel over de opleiding en formuleren overeenkomstige vragen voor het locatiebezoek.

Tijdens het locatiebezoek onderzoeken de commissieleden of hun voorlopige oordelen correct zijn en verder onderbouwd kunnen worden. Daartoe spreekt de visitatiecommissie met alle direct betrokkenen bij de opleiding. Het gaat om het bestuur van de instelling, de (beoogde) opleidingscoördinatie, beoogde docenten, studenten die gebruik maken van dezelfde voorzieningen en waar relevant vertegenwoordigers van het beroepenveld.

In uitzonderlijke omstandigheden kan het locatiebezoek bij een herbeoordeling vervangen worden door een vraaggesprek.

5.4 Beoordelingsprocedure binnen de visitatiecommissie

De visitatiecommissie geeft een oordeel over de standaarden. De visitatiecommissie kan na de visitatie nog aanvullende informatie vragen om tot een oordeel te komen. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van positieve en kritische elementen uit de bevindingen en vaststellingen van de visitatiecommissie. Daarbij komen alle onderliggende criteria aan bod. Het oordeel kan zijn: "voldoende" of "onvoldoende".

Vervolgens formuleert de visitatiecommissie een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding. Ook dat oordeel wordt gegeven op een tweepuntsschaal: "voldoende" of "onvoldoende".

Indien er tijdens het beoordelingsproces zaken plaatsvinden die de onafhankelijkheid van de beoordeling kunnen beïnvloeden, kunnen belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld commissieleden, medewerkers of studenten, dit melden bij de NVAO.

5.5 Adviesrapport

De visitatiecommissie legt de weergave van de beoordeling neer in een adviesrapport. In dit rapport neemt de commissie per standaard de feitelijk onderbouwde bevindingen, haar overwegingen, en eventuele verbeter suggesties.

Het adviesrapport bevat een oordeel over alle standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van de positieve en kritische elementen uit de bevindingen en vaststellingen van de visitatiecommissie. Daarbij komen expliciet alle onderliggende criteria aan bod. Verder bevat het adviesrapport een algemene conclusie met een gewogen en gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding.

Het adviesrapport opent met een samenvattend oordeel over de kwaliteit van de opleiding van maximaal twee pagina's, leesbaar voor een breed publiek. Hier wordt ook het eindoordeel vermeld.

Verder bevat het adviesrapport: de basisgegevens over de opleiding, een scoretabel met de oordelen, de samenstelling van de visitatiecommissie, informatie over het locatiebezoek, een overzicht van het bestudeerde materiaal en een lijst met afkortingen.

Nadat alle commissieleden hebben ingestemd met de inhoud van het adviesrapport stelt de voorzitter van de commissie het rapport vast. Het adviesrapport wordt formeel gefiatteerd en ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de visitatiecommissie en ter besluitvorming aangeboden aan de NVAO.

De omvang van een visitatierapport bedraagt maximaal 20 pagina's, met een maximum van 8000 woorden.

6 NVAO-besluitvorming

De NVAO stelt vast of het adviesrapport voldoet aan de criteria en of de gehanteerde methoden en de gebruikte informatiebronnen deugdelijk zijn. Indien het adviesrapport vragen oproept bij de NVAO kan de NVAO de visitatiecommissie uitnodigen voor een gesprek.

De NVAO neemt binnen de ordetermin van vier maanden na ontvangst van de aanvraag een beslissing. Op basis van het adviesrapport stelt de NVAO het toetsingsrapport op en spreekt daarin een samenvattend oordeel uit.

De NVAO kan twee mogelijke besluiten nemen: voldoende of onvoldoende.

6.1 Een oordeel "voldoende"

Een oordeel "voldoende" betekent dat de NVAO van mening is dat voor de nieuwe opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Alvorens het toetsingsrapport definitief vast te stellen, geeft de NVAO het instellingsbestuur de mogelijkheid binnen een termijn van tien dagen bezwaar en opmerkingen te formuleren op het ontwerp van toetsingsrapport. Het adviesrapport van de commissie is als bijlage toegevoegd aan het toetsingsrapport.

De NVAO bezorgt haar positief toetsingsrapport met het samenvattend oordeel aan de instelling en aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs. De Vlaamse regering neemt finaal het besluit om een nieuwe opleiding te erkennen. Dit gebeurt binnen een ordetermin van 30 kalenderdagen na ontvangst van NVAO's toetsingsrapport. De nieuwe opleiding wordt geacht geaccrediteerd te zijn tot en met het einde van het tweede academiejaar volgend op het einde van het academiejaar waarin voor de eerste maal de voor de nieuwe opleiding bepaalde studieomvang geheel doorlopen werd.

6.2 Een oordeel "onvoldoende"

Indien de NVAO van oordeel is dat voor de nieuwe opleiding potentieel onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn, leidt de toets tot een negatief

toetsingsrapport. Alvorens het toetsingsrapport definitief vast te stellen, geeft de NVAO het instellingsbestuur de mogelijkheid binnen een termijn van tien dagen bezwaren en opmerkingen te formuleren op het ontwerp van toetsingsrapport. Het adviesrapport van de commissie is als bijlage toegevoegd aan het toetsingsrapport. De instelling wordt in diezelfde termijn ook in de gelegenheid gesteld haar aanvraag in te trekken.

Ambtshalve geregistreerde instellingen kunnen binnen een termijn van 60 kalenderdagen opnieuw een aanvraag indienen op basis van hetzelfde positief oordeel over de macrodoelmatigheid. Aangezien geregistreerde en nog niet geregistreerde instellingen aanvragen zonder een dergelijk positief oordeel kunnen indienen, kunnen zij na een eventuele intrekking steeds een nieuwe aanvraag indienen.

Indien de instelling haar aanvraag niet intrekt, stelt de NVAO een negatief toetsingsrapport met samenvattend oordeel op. Het toetsingsrapport wordt bezorgd aan de instelling en aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs.

7 Documentatie bij de aanvraag

De ontvankelijkheid van de aanvraag is gebaseerd op de volledigheid van het dossier. De aanvraag voor de toets van een nieuwe opleiding bevat de volgende informatie:

7.1 Basisgegevens over de opleiding

De administratieve gegevens worden opgenomen in het adviesrapport van de visitatiecommissie, het toetsingsrapport en het besluit van de NVAO.

Administratieve gegevens van de instelling

1. naam,
2. status (ambtshalve geregistreerd, geregistreerd of niet geregistreerd);
3. adres, telefoon, e-mailadres, website (indien de instelling niet geregistreerd is);
4. naam, functie, telefoon en e-mail contactpersoon.

Administratieve gegevens van de opleiding

1. de graad en de kwalificatie van de graad en, in voorkomend geval, de specificatie van de graad;
2. de eventuele afstudeerrichtingen;
3. de vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
4. de onderwijstaal;
5. de studieomvang uitgedrukt in studiepunten;
6. de opleidingsspecifieke leerresultaten;
7. het studiegebied, een deel van een studiegebied of studiegebieden waarbinnen de opleiding wordt gerangschikt;
8. de ISCED benaming van het studiegebied waarin de opleiding gerangschikt wordt.
9. de overeenkomstige opleiding(en) in het Vlaams hoger onderwijs of, indien die niet bestaan, de overeenkomstige opleidingsnaam in de buurlanden;
10. in voorkomend geval de titel die houders van de graad van deze opleiding kunnen voeren;

11. wanneer het om een bacheloropleiding gaat: de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen; wanneer het om een masteropleiding gaat: de vereiste vooropleidingen en toelatingsvoorwaarden.

7.2 Het informatiedossier

Indien de opleiding nog wijzigingen aanbrengt in het dossier na de beslissing van de Commissie Hoger Onderwijs, dienen deze wijzigingen expliciet aangeduid te worden.

Toelichting kwaliteitswaarborgen

De opleiding geeft per standaard een toelichting bij alle onderliggende criteria. Deze toelichting maakt het mogelijk om deze criteria te verifiëren.

Verifieerbare feiten

1. Besluit van de Commissie Hoger Onderwijs c.q. Vlaamse Regering inzake macrodoelmatigheid of toelichting dat de besluytermijn van de Vlaamse Regering is overschreden;
2. Indien beschikbaar, de domeinspecifieke leerresultaten;
3. De beoogde opleidingspecifieke leerresultaten;
4. Een schematisch programmaoverzicht;
5. Een inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen van de eerste 60 studiepunten, met vermelding van de beoogde leerresultaten, onderwijs-/werkvorm(en), wijze van toetsing en toetsingscriteria, literatuur (verplicht/aanbevolen), aantal studiepunten (ECTS-fiches);
6. Een beschrijving van het personeel: de beoogde profielen en, voor zover reeds beschikbaar, korte CV's;
7. Overzicht van de contacten met het werkveld (indien relevant);
8. Het investeringsplan voor de volledige opleiding.

Documenten ter inzage tijdens het bezoek

1. Onderwijs- en examenregeling;
2. Verslagen van overleg in relevante commissies / organen;
3. Beschikbare handboeken en studiemateriaal.